

Ema ja haige laps.

Súdataalve õõ. Tuiskab, sajab lund.
Maõab soojas unes koõu kihelkond,
ainult úhes majas valvab ema, hinges piin,
haiõet lapsukest ta káatel kannab siin.

Juba surmainõel lehvitaks kui akna taõa,
eõa raasuõi ta váike poja maõa,
váhkreb palavikus, punane kui tuletukk,
kas ta hingámise matab differia lukk.
Õhtul káis veel teadustarkusteõa arst,
osavasti maimukesel teõi sústimist,
aõa núúd, núúd emal palve Jumalale suus,
iõivana ootus see, ja ikka uus.

Ema katsetanud siin kõik tarkusnõud,
olles ikka valvel rauõemas ta jõud,
eõa márka enam muud kui húúda koõu aeõ:
»Issand halasta, tee terveks minu poeõ!
Kuule ainult seda palvet, halastaja Jumal,
edev olin, kerõesti sind unustasin, rumal,
tulevikus kõik taas muudan hááks,
minu poja elu inimeste kasuks, sulle auks jááks.«

Ema tardub — káatel váike uinuv poju,
unes naeratab kui jõuaks varsti koju —
lámbund háálil húúab: »tulõe, tulõe siia,
hoidke, árõe laske minu poeõa viia!«
Talutati voodi naine nõrk,
Pojakest núúd paitab pehme unevõrk.
Koõu pere askeldamas pinevuse hoos —
kas ta móõdub — meile jááb see loos?

Hommikuks tuisk lakand. Emal elu kuld ja ilu;
pojakese huulil mángleb naeratuse pilu,
ja mis õnne, útleb tasa: »ema ae,
tahan súúa, kael on terve, tule ise kae!«

Maõda Kivimáe.

Meie Aeg

5. aastatäit.

Pidage aega kalliks!

Nr. 5.

~ Ema. ~

Ajal, mil kõikjal kuuldasime inestatawat jaawutuswõimjate meeste juuri wõite ja räägitawat nendeist palju kiiduwäärjet, kuuldasime wäga wähe üheist õiljast kujust — e m a t. Ema armastus-

likena. Et ta wajab foolitatud wainuwõudu, ei wõi tema raamatukogu koosneda ainult piiblist ja kokaraamatust. Tema tegewusele, olguigi koduist laadi, kuulub enam tähelepanu, kui meie harilikult

Siili heale emale tema aupäewaks.

wäärne kangelasmeel jaab wäga wäheje tähelepanu osaliseks.

Kodu waihes eralduses teeb ema temale usaldatud laste iseloomuarendamises wäärtuslikumat tööd, kui siis, kui ta maaliks wärwirikkaid pilte, lajeks heliseda oma häält joelolauludes wõi, wõib-olla, astuks üles löbustusühingute jägedase küla-

arwame, ja see pole juugugi umbkaudne, kui kirjutatakse hirmuist prantsuse revolutsiooni õigete emade wäheuse arwele. Nime Martin jutustab meile tähelepanuwäärse anekdoodi prantsuse keisri elust.

„Zutuajamises proua Campan'iga tähendas Napoleon Bonaparte: „Wanad kaswatusjüstee- mid ei näi olewat enam midagi wäärt! Mis on

wajalik, et kasvatada rahwaid õieti?" „Emad," wastas proua Campan. Keiser oli kohkunud selle wastuse üle. „Ja," ütles ta, „see on kogu kaswatusjüsteem ühes sõnas. Olgu see Teie mure kaswatada üles emajid, kes mõistawad kaswatada oma lapsi!"

Kogemus näitab, et „hea ema on saja õpetaja wääriline", ja et ta on „kõige südame magneetkiwi ja kõige filmade juhttäht." Ta kujundab oma kodu allikaks, mis, olgu helge või tume, laskeb woolata endast põhivoole, mis wäljapaistwalt mõjutawad inimlikku feltskonda. Sagedasti elab ta selle järele edasi oma lastes. Ja kui lapsed on astunud ellu ja wõtawad oja tormilistest kiulatustest ja muljumateist raskustest, siis wõiwad nad lohutatult pöörata ema poole nõu saamiseks. Ei wäideta palju, kui õeldakse, et õnn või õnnetus, rahulolek või niiridus, teadmine või mitteteadmine suurel määral olenewad naiseliku meelejõu osawast tarwitamisest kodus. Mida inglane S. Smiles toob esile naiseist, maksab oluliselt õige ema kohta:

„Naine kõige pealt kaswatab inimlikkusele. Mees on inimesoo aju, naine aga süda; mees on otjus, naine tunne; mees on jõud, naine — mõnujus, kaunistus ja lohutus. Ka parima naise mõistus näib mõjuwat peamiselt tema tunnete läbi ja kui meest walitseb mõistus, arendab naine tundeid, mis peamiselt määravad ijeloomu. Aljal, kui mees täidab mälu, naine wõtab ajest südames. Naine õpetab meid armastama, mida mees teeb meile usutawaks ja eriti naise läbi jõuame woorusele."

„Ema ei kannu wiha, waid andestab; ta kannatab kaebamata; „ema" mõiste ei laske seletada end, teda peab elama läbi! Tema sõbralik lähedus lewitab hingelise hädaohutuse õhkkonna."

Kui sagedasti on elatud üle, et joomakire läbi ekjitatud isa jattus kõrwalteedele, kuna ettewaatlik ema hoidis koos kogu perekonna nii, et tema lapsed löid elust ausalt läbi. „Olgu ema nii waene, kuid oma lapsuse hoiab ta siiski soojalt." „Ema süda on ilusaim ja kindlaim asupaik isegi siis, kui ta kannab juba halli pead — ja igaihel on kogu maailmas ainult üks a i n u k e j a r n a n e s i i d a." (Stifter.)

Zoomulikul ei või sellega kuidagi arvata, et kõik tema nõuanded ja mõtted oleksid kõige paremad ja puhtad õiglusest! Aga tema emalikkust tahame wääristada enam. Ka iga naine ei teeni auhitlit „ema". On olemas, nagu igal pool, tujukaid, walitushinnulisi ja isemeelseid iseloomu, mille liiki nimetatakse paljuütlewa wäljendusega „ronga-ema". Misjugune hukutaw mõju võib olla jarnasel olewusel, näitab Herodesse tütre näide, kes oma ema meeleheaks wäljendas hirmja soowi, mis wiis juurima prohweeti hirmjale tapmisele. Nagu joofsewad ringi paljud poolikud mehed, nii on olemas ka poolikuid naisi; ema on aga terve naine, kelles on puhastatud ja walminud naiselik hing (teatavasti on ta muutunud praegu ka harulda-

seks!). Sellepärast ei leia ka piibel Sumala headuse seletamiseks tabawamat seletust: „Ma tahan teid trööstida, nagu trööstib teid teie ema." Millise õrnusega Sumal ise käskis panna tähele ematunnet loomade juures, näeme Moosese ettekirjutustest. Waata 2. Moos. 22, 29; 5. Moos. 22, 6.

Ema jõudu peaks hoolikalt hoolitsema. Tema talli jõu nõrgendamaks töös tarwitamise asemel peaks wähendatama tema koormat ja muret. Emale näib tema töö sagedasti kui tähtsusetu waew. See on töö, mida hinnatakse harwa. Teised teawad wähe tema paljudest muredest ja koormatest. Tema päewad kaowad rea wäikeste kohustuste all, mis kõik nõuawad kannatlikku waewa, enesewalitsemist, õrnatundelikkust, tarkust ja enastohwerdawat armastust. Tema mõtleb, et ta pole teinud palju, kuid see pole nii. Täewalised inglid walwawad muresolewa ema üle ja panewad kirja tema koormad, mida ta kannab päew-päewalt. Wõidakse mitte kuulda tema nime maailmas, kuid see seisab kirjutatud Talle eluraamatus, kui ta järgneb Kristusele.

„Kõik töö pole oma tähtsuse poolest tema töö jarnane. Temal pole küll kunstniku jarnaselt maalida lõuendile ilusat kaju või kujuri jarnaselt raiuda seda marmorist. Temal pole waja kõneleja jarnaselt riietuda õilsat mõtet wägewatesse sõnadesse, või helilooja jarnaselt wäljendada huurepära muljet wiisiks. Tema ülesanne on Sumala abiga arendada inimese hinges Sumala kaju." (E. G. White.)

Niiüdsel ajal arwab pealiskaudne noorus pimedas agaruses wõimwat saada läbi emata. Kui libedalt pettununa tuleb ta endale ette, kui ta on saanud mõistlikuks. Kui palju on wäärt inimene, nähtub sagedesti sellest, kuidas ta käitub oma emaga! Aga isegi siis, kui ta on liikatud kõrwale alahinnatult ja tähelepanuta, võib leida temalt armastust.

„On olemas igawene õrnus ema armastuses lapse wastu, mis ületab kõik teised südame kalduwused! Ta ei jahtu omakasu läbi, ei kaota julgust hädaohu läbi, Ta ohwerdab iga meelelahutuse tema mugawuseks, loobub tema rõõmustamiseks igast lõbust; ta on uhke tema kuulsusele, meelitatud tema õnne üle ja kui poega tabab kurwastus, saab poeg ustawaks temale oma halwa õnne läbi; kui poja nimele langeb teotus, armastab ja rõõmustab ta teda ikka ja kui ka kogu maailm tõukab ta wälja, on ta temale kogu maailmaks!"

Aga kui wähe hindame ema õrnuist sel ajal kui ta elab! Kui wähe tähelepanu pöörame noorusel tema armastusrikkale hoolitsemisele meie eest! Aga kui ta on surunud ja kadunud; kui meile kanges-tawalt mõjuwad mure, külmus ja maailm; kui meie tunneme kui raske on leida õiget kaastunnet; — kui wähe inimesi armastawad meid meie eneste pärast, — kui wähesed hooliwad meist õnnetuses; siis alles mõtleme emale, keda oleme kaotanud!" (Wash. Irving.)

Kodune mõju.

E. G. White.

Kodu peaks igale lapsele olema ilusaimaks paigaks maailmas ja ema kohalolek olgu kodukolde mõjuvaimaks külgetõmbejõuks. Lastel on väga tundelik loomus. Nemed võivad peagi muutuda kas õnnelikkudeks või õnnetuteks. Emad võivad aga enda õrna kasvatamismeetodi, armjate sõnade ja tegude läbi hoida lapied oma jüdame läheduses.

Wäikejed lapjed armastavad väga sõbralikkust ja ei rahuldu iialgi ükfiiolekuga. Nemed igatsesivad kaastunde ja õrnuse järele. Nad mõtlewad, et see, mis meeldib neile, rõõmustab ka ema ja on loomulik, et nad oma wäikeste rõõmudega ja muredega tulewad ema juure. Ema ei peaks nende õrna jüdant haavama, olles ükfiiofne asjade wastu, milliste kohta tomal omal puudub huwi, kuid millistel laste filmis on juur wäärtus.

Seakstiitew waade ja julgustaw sõna langeb pääksepaiistena nende jüdamesse ja loob neile fogu päewaks rõõmja meeleolu. Ema peaks lapfi endast eemale saatmise ajemel, kui nad teda mitmejuguste wäikeste joowidega piitawad tiilitada, ennem hoolitfema laste tarwiduste eest, et hoida tegewuses nende käsi ja pead.

Ema võib wõita oma laste usalduse, kui ta paneb tähele nende tundeid ja juhib nende jutlemist ja tegewust; ta võib siis jeda edukamalt parandada nende pahad harjumused ja juruda maha nende isekuse ja tujukuse. Mõni manitfuse ja noomimise sõna, mis räägitud õigel ajal, on juureks kasuks. Kannatliku, walwelolewa armastuse mõjul ema võib juhataada laste mõtted õigele teele.

Emad peawad end jelle eest hoidma, et nad omi lapfi kõigis teistest äraolenewaks ja isekaks ei kaswata. Õrge laske iialgi jelliist mõtet nende juures efile tõusta, kui oleffid nemed teatud keskus, ja et kõik peab keerlema nende ümber. Mõned wanemad pühendawad enda lastele liig palju aega ja tähelepanu, aga lapfi peab kaswatatama nii, et nad oleffid iseendale jeltfiks ja harjutaks ise enda terawmeelsust ja osawust. Sel wiisil lapfed harjuwad rahulduma päris lihtfate rõõmudega. Neid tuleb õpetada kannatlikult kandma nende wäikejeid pettumusi. Selle ajemel, et juhtida nende tähelepanu igale wäikejele walule, püiidke kõrwaldada nende mõtted jellest ja õpetage kuidas nad wäikestest raskestest ja mõnujetustest ise üle saawad. Mõelgem jellele, kuidas te enda lapfi mõjutakfite mõtlema teistele.

Kuid ärgem jättem ka jün juures lapfi hoolestuse. Mõnikord ütlewad emad, jeda igapäewased

mured eraldi muljuwad, et neil puudub aeg laste õpetamiseks ja nende huwide rahuldamiseks. Kui nad oma wanemate juures kodus jeda ei leia, mis nende igatsust osawõtu ja sõpruse järele rahuldaks, pöörawad nad teiste allikate poole, mis võib rikkuda nende waimu ja iseloomu.

Nii mõnigi ema keelab aja- ja järelemõtlemise puudusel oma lastele omawahelisi ilmfiituid lõbustusi, kuna tema wirgad sõrmed ja wäsinud jilmad mõne ilueseme walmistamise juures tegutse-

„Lusta oma isa ja ema, see on esimene käsufõna töotuiega.“
Paulus.

wad, millegi juures, mis parimal juhul noorte jüdames ainult tühja au ja pillamisihha tugewndab. Kui need lapfed suuremaks sirguwad, siis kannab jarnane tegutsemise eeskuju uhkuse ja kõlblise rikutuse wilja. Emad kaebawad siis küll enda laste wigade üle, aga nad ei märka, et see lõifus on jiginenud seemnest, mida nad ise on külwanud.

Mõni ema jälle ei käitu oma lastega järjekindlalt. Mõnikord annab ta lastele järele nende kahjuks; teisel juhul ta aga keelab neile mõne jiiitu lõbustuse, mis mõiks teha õnnelikuks lapsemeele. Selles ei järgi ta aga mitte Kristusele. Tema armastab lapfi, mõistis nende tundeid ja wõttis osa nende rõõmudest ja muredest.

Isa kohustusel.

Mees ja isa on perekonna pea. Naine ootab temalt armastust, osavõttu ja abi lastekasvatustes ja see on õige. Lapsed kuuluvad jannuti temale, kui naiselgi, ja temal peab olema jamaugune huvi nende käekäigust, kui naiselgi. Lapsed muudugi ootavad toetust ja juhatust isalt; temal peab olema õige mõiste elust, mõjudest ja käitumisest, mis tema perekonda ümbritseb. Õige ennom peaks ta end lastema mõjutada Jumala armastusest ja sõnast, et ta oma laste jalgu mõiks juhtida õigele teele. Isa on käsuandja majas ja ta peaks, Abraami sar-najest, Jumala käsu oma maja reeglits mõtma.

Ei peaks lastama lastel kalduda kõrwale teelt, mis on näidatud Jumala Sõnas. Nende wastuõija soomid peab sõbralikult, kuid kindlalt tagasi tõrjutama ja nende pahadele kaldumuste ära õeldama.

Isa peab oma perekonnale sõjendama tuge waid woorust — julgust, õiglust, aujust, kannatust, tahtejõudu, hooljust ja praktilist kõlplikust. Ta peaks aga jeda, mida ta oma lastelt ootab, ise arendama, ja neid woorust oma mehelikus ülespidamises ilmutama. Isad, ärge häwitage oma lastelt julgust. Ühendage oma armastus mõjuwõimuga, lahkuse ja osawõtuga. Pühendage mõni puhhetund enda laste huwidadele; tutwunege nendega; wõtke oja nende tööst ja mängudest ning wõitkem nende usaldus. Harjutagem nendega sõprust, iseäranis oma poegade, siis te wõite neile awaldada mõju headuse poole.

Isa peab ka oma oja kaasa aitama, et teha kodu õnnelikuks. Ükskõik, millised wõiwad olla tema mured ja raskused ärilisel alal, ta ei peaks iialgi lubama, et nende warjud tema perekonna elu tumestaks. Tullis koju peaks ta alati olema rõõmus ja lahke.

Isa on teatud mõttes ka maja preester, kes asetab oma perekonna-altarile hommiku- ja õhtuohwri. Naine ja lapsed peawad temaga ühinema ja wõtma oja tänulauludest. Isad ja emad, ärge

jätke oma perekonda kogumata Jumala altari ette, ükskõik kui tungiwad ka teie äriasjad olets. Paluge, et inglid teid teie kodudes hoiaksid. Mõelgem sellele, et teie armsjad on alati kiusatustele wälja pandud.

Kes tahab elada armastusrikast, sõbralikku ja kannatlikku elu, see peab palwetama. Minult siis me saame alalist abi Jumalalt. Kodu peab olema kohaks, kus walitseb armastus, lahkus ja sõbralikus; kus need omadused on leidnud aset, seal walitseb rõõm ja õnn. Raskused wõiwad küll tungida üle kodukolde läwe, jekt need kuuluvad inimese jaatusse juure, kuid

armastus ja kannatus peawad hoidma südames päikesepaiste, kuigi mõni päew näib olemat pilwine. Mõijuguses kodus wiibiwad Jumala inglid.

Mees ja naine peawad wastastikku mõtlema nende õnnele ja ei pea iialgi jätma hooltustesse wäikesteid lahkuse- ja wiirakuse awaldusti, mis kujundawad elu helgeks ja armsaks. Mehe ja naise wahel peab walitsema täielik usaldus. Nad peawad enda wastutust üheskoos tähelepanema ja töötama ühijelt enda laste kasuks. Nad ei pea iialgi laste juuresolekul armustama ükssteise plaane, ehk wõtma kiisumise alla teise otsust. Naine peaks hoiduma raskendamast mehe piirideid tegutseda laste kasuks. Mees peab kinnitama

oma eluseltõilise käsi, andes temale nõu ja julgustust. Wanemate ja laste wahel ei peaks teffima mingit tagasihoidmise ja külmuse waheseina. Wanemad peaksid piiridma tutwuneda enda lastega, piiridma mõista nende kaldumust ja tundeid ja tooma päewawalgele, mis peitseb nende südames.

Kui lapsi kaswatatakse targalt ja armastusrikka kodu õhkonnas, siis ei ilmu neil igatjus otstida kusagilt mujalt meelelahutust ja seltskondliski lõbusust. Kurjus ei awalda siis neile mingit külgetõmet. Kodus walitsemas olem waim kujundab nende iseloomu; nad omawad endale harjumused, mis on siis kaitseks kiusatuste wastu, kui nad lahkuwad koduse mõju alt kohtadele, millistel neil tuleb täita oma ülesanne.

Emate.

Miks sa küll nõnda mind armastad, emate, et mulle alati oled nii hääl! ... Hoidsid ja kaitsefid, olin kui tülute, varjates panid mu ümber sa tõe.

Mäletan, õhtuti wajuš kui päitene loodesse, ruttasin koju ma siis. Säääl ta ju ootasti. „Tule, mu wäitene!“ hüüdis, ning täetõrwal tuppa mu wiis.

Käetesi tottu mind panema õpetas, palwetest süütut tal tordas mu huul. Kattes mind waiwaga, õrnalt ta sohistas: „Uinu nüüd, uinus ta linnute puul.“

Kadus nii mängides, hõisates lahsepõlw, hajus kui udu. — Nüüd elul uus suund. Tumešand päitest mul mõnigi murepilw, mõnigi walus haaw hingešse jäänd...

Nüüdki, kui tulen ja silmi jul, emate, waatan ning silun su tortsunud tätt — torraga taob mul loorem, mis südamel, läinud kõit mured ja waiwinud nutt...

Emate, hellate, ela weel taua, helgeimad päewad sul oodatu eel. — Tänan sind südamest — suudlen taua. Kaitsetš ja õnnistatš Jumal sind weel!

Tiiu.

Ole õiglane oma lastele.

Õigluse tähtsust kohtlemises lastega ei saa küllalt toonitada. Mõned vanemad petavad oma lapsi, et neid panna sõna kuulma või neile ebameeldivuusi warjata.

Üks väike poiss sooritas julgesti esimese käigu hambaarsti juure. Kuid teist korda hakkas juba kartma. Et teda rahustada, ema finnitaskalle: „Müüd ei ole enam valu.“ Kuid poisil oli jüiski valu. Siin muutus veelgi juuremaks. Usaldus ema vastu oli kadunud. Kui teda järgmine kord wiidi arsti juure, ta oli hirmuist nõnda wallutatud, et teda ei saanud millegagi rahustada. Kõigi rahustavate sõnade peale ta wastas: „Sa ütlesid mulle, et ei ole valu, aga ometi oli valu. Ma tahan kodu. Ta ei tohi puudutada minu hambaid.“ Wõtub aega kuni lapse purustatud usaldus jälle terweneb.

Wale maksab kätte waletajale.

Lastel on teraw meelepidamine paljudest wäikestest pettumustest, mida wanemad neile walmistanud. Kui lapsele öeldakse arsti juure minekul, et läheme jalutama või tädi külastama või kuhugi mujale, mis äratab lapses loomulikult head ootused, ja kui laps siis äkki peab istuma hambaarsti toolile, siis võib olla kindel, et walule liigaks tekib wastikus mitte üffi hambaarsti, waid ka ema vastu.

Arstiga või politseiga ei tohi hirmutada, et laps käitaks soowi kohaselt. Ühwardusel on mõju üks või kaks korda; aga peagi laps saab teada, et arstid on head ja lahked ning politsei on rohkem kaitseks kui karistuseks. Laps hakkab järeldama, et wanemate sõna ei saa usaldada. Ta paneb ka tähele, et teist hirmutades saab awaldada oma ülesolekut, ja nii laps hakkab awaldama surwet oma nooremaile õdedele-wendadele või naabri lastele. Kui last petetakse, siis jellega ei purustata üffi lugupidamine wanemate vastu, waid temas juwendatakse ebasünnis järeleaimamise harjumus.

Õhtue-eeskujn.

Ei ole paremat, loogilisemat ja kindlamat wiisi, harjutada lastele õiglusetunnet, kui anda neile wõimalus, elada ümbruskonnas, kus nad wõiwad wõtta tõsiolusid eeskujuks. Wanemad peaksid hoiduma rääkimast walet lastele. Laste waletamine ei ole midagi muud kui nende järeleaimamine, kellel on kalduwus eluraskustele vastu astuda ennast või teisi pettes. Tihtilugu wabanduseks olem peawalu; wabandamine, et ei ole kodus, kui tuleb soowimatu küllaline; otsekohejuse puudus wanemal isesestis; lastele hoiatamine asjast mitte isale või emale rääkida — isjendab lapsele ettekujutuse, et

jel teel on hõlbus üle saada soowimatusest ja raskest.

Tuluga arwestatud wale, asja walesti esitamine esineb laste juures väga sagedasti. See kõrwalekaldumine tõsiolust on kuritegu. Waletamine on peaaegu alati seoses kuriteoga, ja nimelt sellega püütakse wabandada ja pääseda karistusest. Kõrdaläinud wale, mis ei saanud awastatud, annab lapsele ülesoleku-tunde, kuna ta saawutas eesmärgi oma jõupingutusega. Kasulikult õjutumud teguwiisi hakatakse tarwitama järjekindlasti.

Kõige hullem on wale, mis räägitakse kadestusest või wihast oma perekonnaliikmete või lähemate tuttawate kohta. Paremt ei ole ka lapse wale, mis ennast kiitleb ja oma tegusid ülistab. Wäljamõeldused, mis lapsele näiwad kasulikena, määravad tema olemise. Lapsed elawad ebatõelikus maailmas ja wanemad peawad muinasjutte kasulikeks waledeks. Laps teeb nendest väga mitmesugused järeldused. Siin ei tule leppida ainult sellega, et antakse mõista, et nendes lugudes pole tegemist tõsioludega. Tuleb hoiduda kõigest, mis mõiks lapse hinge istutada ebatõde ja kõigutada tema usaldust wanemate õigluse kohta.

On perekond õigustatud püüma?

Raske kriisiaeg lasub kogu maailma rahwa peal Snnetusjuhtumitele, segadustele ja looduskatastroofidele seltsiwad abieluwastolud ja perekonnatragöödiad. Siin üks abikaasa teise maha jätnud, seal on teine perekond otfinud surma, et pääseda raskustest, mida nad ei suutnud ära wõita. Sellised ja wõrdjed nähted rohkenewad ühtelugu, nii et tahtmatult tõuseb küsimus: Ons perekond õigustatud püüma?

Sellele küsimusele wastamiseks peab käsitlema perekonna otstarwet. Piibililise aruande järgi oli esimesel abielupaaril Jumalalt antud ülesanne, täita maa ja selle üle walitseda. Pidi tõusma rahwas, mis lewineks üle maailma. Jumaliku ja wanemliku autoriteeti filmas pidades oleks arenenud maailmariik, mida oleks kõitnud üks waim, üks usk ja eesmärk. Rahjuks pole saanud teoks see rahwaihenduse ideaal inimese sõnakuulmatuse tõttu.

Siiski näitab see aruanne, et perekond moodustab rahwa põhialuse, et see on rahuke riigist. Seega perekonna ja rahwa saatus on tihedalt seotud, üksksteisest lahutamatud. Kui perekond elab hästi, walitseb hea waim, siis on riigil heaolu ja kuulsus. On see aga wastupidid, siis tähendab see langust. Perekonnaelu eest hoolitsemine, nagu selles Jumala sõnas alus pandud, saawutab kõrge moraalse tasapinna ja rahwa hea käekäigu. Waim,

mis on perekonnas, küünib kaugele perekonnast, imbutab ja kujundab kogu rahva.

Kui kumbki abielupool kõlbulises puhtuses täidab oma kohused, nagu käseb Jumala seadus, siis tekib mehe sirgjoonelisest, tugemaist olekust ja naise õrnaist, tunderikkast olekust kooskõlaline terwik. Lapsed kasvavad kasulikeks, viisakaks riigi kodanikeks ja tarvilikeks lülideks ühiskonnas. Kui üks pool jätab oma ülesande täitmata ja halvab teise mõju, siis muutub see vastoluks, mis väljapoole tee murrab ja vapustused esile kutsub. Perekonna kõrge või madal kõlbeline tasakaal määrab rahva püüsi või languse.

Nii mõndaigi on sel alal jäänud tegemata, palju peaks tagant järele tehtama. Oma jõud ei suuda jelles palju aidata. Nõuaks peaks paluma selleks ülesandeks jõudu taevajelt Njalt, kes annab kohtlastele hea meelega. Siis tuleb esile jälle õnnistusrikas kord, ja rahu ning rõõm saab osaks kodule ja rahvale.

Urvestades nende asjadega võib vastata algul esitatud küsimusele.

Ja, perekond on õigustatud püüma. Tal tuleb püüda ja pidada kriitlik-kõlbelisi põhimõtteid.

G. G.

Miks Jumala vastu?

Richard Lange.

Jumalatuust on olnud kõigil aegadel. Erilised tundemärgid olid waremalt: kahtlus Jumala sõna vastu, nagu juba madu ütles Eedeni aias: „Kas see on, et Jumal seda öelnud?“ ja sõnakuulmatus jumalikkude käskude vastu, nagu väljendas warao: „Kes on Jehoowa, kelle sõna ma pean kuulma... ei ma tunne Jehoowat.“ (2. Moosese 5, 2). On tähtis ära tunda, et nende nähete taga seisab alati tumemees, kes nõuab oma ohwrit. Kurb ja hädaohtlik on, et inimesed sagedasti tunnevad selle waenlase ära liiga hilja. Kawalalt ja võimsalt mõjub kurat tänapäeval ja külvab oma kurja küwi. Teadmatus Jumala üle juureses sel määral, kuis maa peal põlati jumaliku ilmutust. Kain, oma wenna mõrtjutas „läks ära Jehoowa palge eest“ ja weeputuse ajal ei tahtnud lasta end enam Jehoowa waimust noomida ja nii sai nende oma tee juure hukkamise põhjuseks. Selle isewalitud tee edaspidist mõju kirjeldab laulusõna (2, 1—3): „Rahwad, kuningad ja würestid jooksewad murdu kocku ja peawad nõu Jehoowa ja tema mõitud mehe vastu. Et kiskugem kaffi nende jutad, ja wiisakem enestest ära nende kõied, see on nende hüüd!“

Miksised „kõied“ on siis need, mis Jumal on pannud inimestele? Südametunnistuse hääl pole muud kui Looja hääl, mis alataja tuletab loodud-

olendile meele tema päritolu. Inimene oma walikus kas järgneb sellele häälele või tõukab ta eemale. Tark Jumal on näinud ette, kui kaugele inimkond võib pöörduda temast. Sellepärast on Jumal loomulikult ja siiski imelisel teel määranud abinõud, kuis ilmutada oma tahel kõigile inimestele. Madamaist peale mõtjid kõik esijad üle Jumala õpetused. Juutide Egiptusest wäljaminekul said nad Sinai mäel künne käsu seaduse ja sellega pühakirja alguse. Aga peagi hakati jälle oma inimlauheid hindama kõrgemalt Njanda sõnast.

Kahjuks on see kestnud tänini, sest „kõik maailm seisab kurjuses“. Matth. 24, 12 järele „wõtab ülekohus wäga wõimust ja mitme armastus läheb külmaks.“ Ngalpool ja mingi waheta, nii waeje kui rikka juures, tuleb nähtawale jumaliku elu wäljasuremine ja „selle maailma jumal pimestab uskmata meeli“ ikka weel, nii, et „nad enam ei näe ewangeeliumi heledat walguist.“ Malijelt endast Jumala waimu eemale tõugates pole ime, kui awalikult võib kutsuda üles jumalatuusele. Küllalt selgelt seletas Stalin wene kommunistlikul parteipäewal Moskwas määratu kiiduawalduse all: „Üldprogramm peab kolme aasta kestes olema wiidud lõpule. Siis ei tohi Wenemaal leiduda enam eraomandust, abielu, kirikut ega muud usku, kui usku kommunisni. Kõik, mis on ees jelles lõppsihil, tuleb häwitada füüsiliselt. Tõesti, „kurat teab, et tal on wähe aega“. Kuid Jumal ei taha, et meie peame jääma rahule selle kurwa tõsiasja kinnitusega ja erutatuna või ükskõiksena elama edasi, waid ta annab meile kindla toetuse oma sõna läbi ja lõpuks lõppwõidu patu ja jumalatuuse üle. Ilmutuseraamatus näidatakse mõitlust Jumala tunnistajate vastu. Parema arusaamise järele on need tunnistajad Wana- ja Uus Testament mis ükfinda annawad kindla teate saamise ja kadumise, patupäritolu ja lõpu üle. Need tunnistajad on kõigil aegadel olnud saatana eriliste pealetungide all, kuid on alati tulnud wälja sealt wõidukalt! Mõeldagu ka prantsuse rewolutsiooni sündmustele. Seadusliku, üldise ja wabatahtliku käigu läbi pandi rööwliid sõjariistu ja neid juhiti riigiametnikud! Mad rööwisiid kirikust kulda, hõbedat, rauda, marmori, riided, lõuendit, lihidalt kõik, mida sai ära wiia ja häwitasiid, mida nad ei saanud ära wiia. Kisti maha kunstitööd, lõhuti hauasambad, et rööwida puusärkide fina. Criteri aga nähti waewa, et ei jääks jälgegi sellest, mis kuidagi mõiks tuletada meele usku või jumalateenistust. Ngalpool püstitati tellinguid ja töölistele maksti head palka, et häwitada kõiki usulisi ilustusi seintel ja wõlwidel. Kellad wõeti maha, et muuta neid rahaks ja see isamaalik rahaküllõmine läks riigile tema enese ülestunnistuse järele maksma 20.000.000 franki. Esimest korda maailma algusest peale tarwitati häwitamiseks sama palju waewa, õppimist, usinust ja kulusiid, kui seni oli tarwitatud ilusaimate kunstmälestusmärkide püsti-

tamijeks. Suur hüüdsõna... oli: sõda janatimile! See sõjatüü kajas lakkamatult konvendis, jakobiinlaste juures, rahvahulkades, ja patriootilistes lendlehtedes. Sõjajuguse usuharrastuse vähingi tundemärk oli kuritegu. Peideti piibleid... nagu wargad matawad oma saaki. Wähestes koolides, mis olid järele jäetud, oli surmanuhtluse ähwardusel keelatud laste juures mainida ükskõik millisel wiisil Jumala nime, jeni kui meeldis Robespierrele lasta kuulutada wälja „kõrgeimat olendit“, Prantluse Wabariiki. Weel kõwemini oli kooliõpetajaile keelatud õpetada usuõpetust. Ühel pool, kus mõistust kujutati selleks palgatud naisterahwa poolt, kes istus wanakris ja tallas jalaga kruttsifiksil, tõusis weel elaw weiderdaja St. Rochuse kantslile, eitas Jumala olemasolu, wäljendas tema wastu tuhat needust ja kutsus teda wälja kättemaksule ja lõpetas, et kuma Jumal teda ei karistawat, pole ka mingit Jumalat olemas. Müll juubeldati selle üle, et wabaduse waim wõidab maailma. Kuid wäga sagedasti osutub tung wabaduse järele wastupanuks Jumala waimu mõjule inimjüdames. Kui ka seda tööd patuhaige jüdamel kallal tähendatakse piinana, jääb ikkagi tõeks, et Jumala tunnistajad on kaks prohwetit, kellede eitekuulutus ei sure, jeni kui pole täitunud Jumala lõppsiht — tema auriigi püstitamine selles maailmas. Jumala eluwaim tuli jälle tunnistajaisje: „nad tõusid taewa pilwes ja neid nägid nende waenlased.“ Praegusajal lewitatakse piiblit kogu maailmas miljonites eksemplarides.

Weel ei seisa meie wõitluse lõpul. Wõitluses Kristuse wastu ühineb patune maailm ikka weel. Wõideldakse „Talle wastu, kes kannab maailma patud“, aga see tall wõidab ja temaga tema usklikud.

On ainult üks ülespoole wiiw tee ja see läheb „Jumalaga“ kõigi asjade Looja juure. Sga teine tee wiib meid hukatusie.

Kui tulewifu loor ferfib.

V.

Et needjamad usufannatajad weel Pauluse ajal enda igawest palka ootasid, seda näeme järgmisest salmist, kus on öeldud: „Sa needsinatjed on kõif usu läbi tunnistust saanud, aga töotust ei ole nemad mitte kätte saanud.“ Salm 39.

Eiin on jutt nende usufannatajate ohwrijurmast, kelle weri on woolanud altari — piibli mõistes maapinna — alla, ja see kisedab nüüd Jumala poole, nagu wanasti Nabeli weri kisedas. Waata 1. Moos. 4, 10. Samajuguse näite leiame ka Habak. 2, 11, kus kiwid seintes kisedawad ja palgid wastawad. Ka Jakobus kirjutab meile tööliste palgast, mis kisedab. Jak. 5, 4.

Nii ei tarwitje meil pealekaebajana elawaid olewuji mõista, kes teistele kättemaksimist nõuawad, waid tehtud ülekohus kisedab Jumala poole. Et Jumala rahwas on sajangute kistel ilmsüütult kannatanud ja Jumala tõe pärast pidanud ohwerdama oma elu ja et nende hukajate käsi näilikult ikka weel hästi käib, siis kuulduwad õiguse põhjal hüüded: „Kõsjand, kui kaua waatad ja pealt? Mis pärast peawad paganad iiklenu: Kus on neyde Jumal? Saaqu teada meie filma ees paganate seas, et nende kätte maksetakse ju sulaste weri, mis on ära walatud.“ Laul 79, 10.

Jumal on aga selleks ühe teatud päewa määranud, millal ta tahab kätte maksta (Ap. t. 17, 31) ja kui see näib wiibiwat, siis on töotus maksen, et see tuleb kindlasti omal ajal. „Minu käes on kättemaksimine ja tajumine; omal ajal peab nende jalg wääratama; sest nende hukatuse päew on ligi ja see tõttab, mis neile on walmistatud.“ 5. Moos. 32, 35.

Selle töotuse alusel ajetakse neile juhu sõnad: „Oh piiba ja tõsine Kõsjand, kui kaua ei mõista ja kohut ja ei maksa meie werd nende kätte, kes maa peal elawad.“

„Sa neile anti igaihele pikad, walged riided, ja neile öeldi, et nad weel pidid hingama natukeje aega, jeni kui nende kaa-sulaste ja nende wendade aru pidi täis saama, keda pidi ära tapetama, nõnda kui neidki.“

Selle wäikeje karja juure pidi liidetama weel teisi kaaskannatajaid. Sellest tagakiusawast wõimust ja tema tegudest wiimasel ajal loeme: „Sa temale anti meelewaid metsalise kujule waimu anda, et ka metsalise kuuju pidi rääkima ja tegema, et neid, kes iial ei wõtnud metsalise kuuju kummar-dada, pidi ära tapetama.“ Salm. 13, 15.

Kõif need, kes on ära tapetud Jumala tõe pärast, hingawad rahus enda haudades, kuni Kristus tuleb ja neid haudadest äratab.

„Sa neile anti igaihele pikad, walged riided.“ Mastajadade jookkul oli ära langenud kirik nimetanud usklikke nõidadeks ja kuradikumardajateks ja neid kõikide ees awalikult teotanud; ärakukkamise korral mitte ükji ei ehitud nende riideid kuradikutustega, waid ka nende iseloom nimetati jaatanlikuks.

Aga kui usupuhastusaeagne hommik koitis ja pimedust walgustas, selgus korraga Jumala Sõna walgel, et need, keda seni oli nõidadena ja ketseritena tuleriidal hukatud, olid olnud tõelikud usufannatajad Jumala Sõna ja Jeesuse tunnistuse pärast. Wida jügamamale langes langenud kiriku teguwiiis, nõnda nimetatud ketserite hukamine, rahwa filmis, seda enam ülistati nüüd usufannatajate õiget elu, ohwimeelt ja ilmsüütut surma.

Tuleriitade asemele ehitati nüüd au- ja mä-

Maailma suurim vajadus.

lestusjambaid. Rõõrijal kiideti nende kindlat meelt ja austati nende tegusid. Nõnda Jumal andis neile usupuhastuse läbi „malged riided“, i. t. nende õiged teod ja ilmsüüitus sai teatavaks seal, kus nad, olles teotatud ja häbiastatud, pidid andma oma elu, nimelt siin maa peal.

Need malged riided hiilgavad veel täna selgesti, nimelt ajaloo weergude kaudu, ja neid imetletakse ning austatakse. Mõeldagu ainult malduslaste malgetele riietele (nende elule), Süsile, Sawanarolale ja tuhandetele teistele weretunnistajatele, kes ennem lahkjid mõtta oma elu, kui oleksid lahkunud Jumala Sõnast.

„Ja neile öeldi, et nemad weel pidid hingama natuke see aega, jeni kui nende kaaslaste ja wendade aru pidi täis saama, keda ka pidi ära tapetama, nõnda kui neidki.“ Salm 11 lõpp. Selle ütelse järele olid need hinged jeni hinganud ja Jumal trööstib neid veel ütelsejega, et nad weel pidid hingama. Sellega Jumal wastab nende küsimusele „kui kaua?“ ja kindlustab neile ka edasise rahu hauas, wastawalt Cebräa, 11, 39, 40. jalmides ettetoodud põhimõttele.

Uue seaduse aegsed usukannatajad said küll oma usukindluse kohta tunnistuse, samuti, kui weretunnistajad wanalgi ajal, aga ka nemadki ei ole footust veel kätte saanud ja just jellepärast, „et Jumal parema asja neile oli enne ära näinud, et nemad ilma meieta ei pidanud täiesti korda saama.“ Cebr. 11, 40.

Nõnda kuidas prohwetite ja apostlite aegsetele usukannatajate hulgale usupuhastuse ajajärgul tapetud usutunnistajad juure tulid, nõnda peawad liihikesel lõpuajajärgul ka veel teised juure tulema, et nende arv täis saaks. Usupuhastuse mõjul jäi küll tagasiuamine soiku, kuid ainult ajutiselt ja osaliselt; tuhanded ohwrid langesid ka pärast usupuhastuse päwi ja see „kui kaua?“ kostab veel tänagi nii mõnegi hinge huultelt, kes oma usu pärast peab kannatama. Mõtleme ainult Rõukogude Wene pinnal asuwate usklike jaatusele. Et wiimseaja usklikud mitte üldisest rahuriigist jäädawasse koduse ei tule, jeda näitab meile Jumala Sõna selgesti. „Needjnatjed on, kes tulewad juurest wiletsusest,“ (Salm. 7, 14), ütleb Johannes, kirjeldades nende elu, keda Jumal wiimase ewangeeliumi kuulutamise läbi lajeb pitjeerida. Ka Paulus trööstib usklike, öeldes: „Seft weel wäga üürike se aja pärast tuleb see, kes peab tulema, ja ei wiibi mitte“. Cebr. 10, 37.

Kristuse tulekul kaetakse lõplikult wanaaegsed usukannatajad, kui ka usupuhastuse päwil ustayaks jäänud ja wiimisel ajal elawad usukannatajad, Kristuse õiguse walge riidega, mis igawesti kestab.

(Järgneb.)

Meie elame rahutul ajal. Rõõgil elualadel jinniwad rahutusjed ja ümberliikamised. Wanast ajast päritolewad põhitoed näiwad kokku langewat. Mida endistel aegadel waadati kui enesestmõistetawat, jeda uuritakse nüüd armustawalt.

Siinjuures pole kriitlik usf erandiks. Mastatuhandete kestes on tõesti kogunenud palju efsitawat, mida kriitliku lipu all efsitati kui ristiusku, nii et oli tarwis proowida, uurida ja jöeluda jeda. Kriitlik usf ei tarwitse karta jellejarnast katsumist, jest jelle algataja ütleb: „Tawas ja maa lähewad hukka, aga minu jöna ei lähe mitte hukka.“ Jumala Poeg ja inimeste lunastaja ütles: „Seefinatse kalju peale tahan mina ehitada oma koguduse, ja põrgu wärawad ei pea jeda mitte ära mõitma.“ Matt. 16, 18.

Ragu tema awalikkudel waenlastel ja tema mõistmatutel sõpradel pole ristiusu ajaloo wästel õnnestunud rööwida temalt wõimu ja au, nii pole meil ka midagi karta ewangeeliumi tulewiku eest. Jumal, kes on alustanud lunastamise hea töö, lõpetab jelle ka Kristuse päewal.

Siiski walitseb awalik selgusetus ja imestatam arwamiste lahkumine usfkondade wahel kriitliku jönnu olulikkuse üle, mille läbi on tekkimud palju segadusi ja nii mõnigi on juhitud uskmatusele. Kui lunastustöö peab tooma kasu maailmaprobleemi lahendamisele, siis pajun peab andma selget häält. Kes muidu warustaks end mõitlusele? Mii püüame tõsta esile jeda, mis on armuõpetus. Seda peame jiiis kuulutama maailmale.

Sõna „armuõpetus“ tarwitatakse Pühas Kirjas mitmel korral jelle wäljendamiseks, mille Jumal Kristuse läbi tõi maailmale. „Waestele kuulutatakse armuõpetust.“ Matt. 11, 5. „Rõõjuõpetus ja prohwetid ulatawad Joannesest saadik; jest ajast kuulutatakse armuõpetust Jumala riigist.“ Luka 16, 16. „Minge kõige maailma ja kuulutage armuõpetust kõige loomale.“ Mark. 16, 15. Sõna ise tähendab niipalju kui röömusõnum. Teist armuõpetust pole olemas, olgugi, et mõned juba Pauluse ajal püüdsid jeda ümber liikata. Kuid Kalat. 1, 9 hoiatab tõsiselt jarnase tegewuse eest.

Ka praegusel ajal tarwitatakse palju armuõpetuse wäljendust. Wiimastel aastatel on olnud palju kuulda „sotfialsest“ wõi „ijflikust“ armuõpetusest. Need wäljendused jühwad kõif mitmesugustele, ühe wõi teise poolsele toonitamisele, mida jhaldab see sõnum. Jseenesest on nad üleskutse meie õnnistuse kuulutamise ja arusaamise tõsisemale uurimisele ja põhjalikule enesekatsumisele.

Näib nii, et Kirj i se annab meile wõtme jelle küsimuse mõistmiseks. Olgugi, et armuõpetust ei jeletata paljude sõnadega, annab ühendus, milles

See väljendus on, siiski seletust selle tähenduse kohta. Kui räägitakse „riigi armuõpetusest“, siis peame mõtlema heale sõnumele selle riigi kuningast. On see „Jumala armuõpetus“, siis peame mõtlema Jumala ilmutusele Kristuse läbi. Wõi kui ta räägib „rahu armuõpetusest“, siis mõtleb ta rahule, mis tuleb lunastatud hinge. Need väljendused valgustavad armuõpetuse mitmesuguseid külgi. Kui meie peame neist kinni, ei või meie eksiada oma arusaamisest. Kirjutajad tarvitavad neid väljendusi katkendlikult igasuguse seletusega, sest kõik olid waid selleks suure õnnistusõnne osad. Minult üht tahame murida lähemalt, s. o.

Jeesuse Kristuse armuõpetust.

See on asja tuum. Kõige pealt on armuõpetus sõnum Issandast. Kui meie kuulutame sõnumit temast, siis peame püüdma pakkuda kogu rikkust, mis on Kristuses. Jumal on meid õnnistanud taewalistes warades Kristuse läbi.

Tema üleloomuliku jündimise kuulutamine on tarwiline. See näitab kohe, et ta on jumalikult soost. Sellest pole tema elulugu täielik.

Tema omapärase elu ajalugu on armuõpetus. Selles on tema jumalailmutus. „Ja sõna sai lihas, ja wõttis kui ühes majas meie sees elada, ja meie nägime tema au, kui Issast ainuüündinud Poja au, täis armu ja tõtt.“ Joh. 1, 14. Tema ütles: „Kes mind näeb, see näeb Isa.“ Oma elus ilmutas ta Jumala meelust. Tema jüdidus Jumala koha kohta, tema kaastunne rõhututega, tema kannatus patustega, tema waljus filmakirjateenrite kohta, tema eneseohwerdamine teiste eest, on tähendusrikkad, sest selles ilmutatakse taewa otjus jüdamis- ja jüurra kohta. Tema elulugu on nii tähendusrikas, sest ta on eeskujuks kõigile oma järeltulijatele. Kristi inimene olla tähendab olla Kristuse järelkäija. Tema elu on ideaal, mille poole peab püüdma igaiüks.

Tema oli wõimeline õpetama Jumala, taewa ja tema juure wiiva tee saladusi. Inimesed ütlesid: Kunagi warem pole ükski inimene rääkinud nii, nagu Jeesus. Tema õpetas rahwast. Tema aine oli Jumala riik. Mäejutluses andis ta selle riigi ehtjuse ja õiguse põhimõtted. Oma mõrdlustes näitas ta, kuidas riik istutatakse, kuidas see kasvab, kuidas saab täiuslikuks. Issegi selle riigi tulewiku ta osalt awab jüingritele. Tema oli õpetaja, kelle jarnast pole olemas. Kuid need õpetused tulid usuliseist teadmusest. Tema õpetused leiawad põhja ja fimmistuse Jumala õiguses. Kuis on ta oma elus ja sõnades karistanud ahmuist, ihesust ja kättemaksu- iha! „Armastage oma wihamehi, tehke head neile, kes teile ülekohtu teewad. Mina ütlen teile: ärge andke andeks mitte seitse korda päewas, waid seitsekümmend korda seitse korda wennale, kes on patus-

tanud sinu wastu. Ja kui keegi sind jünnib üht penikoormat käima, siis mine temaga kaks. Kes wõtab sinu kuu, sellele jäta ka wammus. Kes tahab olla kõige juurem, peab olema kõikide julane. Kes haarab mõõga järele, peab ka mõõga läbi langema.“ Nende õpetuste teostamine muretseks peagi walguise tumedasse maailma. Meid õpetusi peab kuulutama kui taewa õiguslikkust. Tema elu ja õpetused olid ülewad ja kõrged.

Tema elu oli lühikese kestwusega, sest see pidi andma maad tema weel tähtsamale jurmale. Tema elu oli ülew ja kõrge, tema inimegewus täis õnnistust, tema eeskuju ainulaadiline. Miks pidi see lõppema nii pea? Tema töötamisaeg kestis waid kolm aastat. See pidi lõppema, kuna ta ainuüksi oma eeskuju ja õpetuste läbi ei wõinud lunastada maailma. Need olid tingimata tarwilikud õnnistuseks, aga need isenesest polnud selleks küllaldajad. Algusest peale oli tema filmade ees oma jurm. Oma autoriteedi joodustamiseks ütles ta oma waenlastele: „Riskuge maha see tempel ja kolme päewaga tahan ma selle muesti üles ehitada.“ Seda ütles ta oma jurmast. Kordumalt kõneles ta oma jüingritele sellest hädawajalikkusest. Kuid neil puudus sellest arusaamine.

Ülestõusmishommikul tõusis ta hauast esimesena paljude wendade seas. Jüingrite seas ei ole tahetud uskuda seda. Sarnane ime oli siig juur. Kuid ülestõusmu ilmutas end neile mitmel korral, murdis nendega leiba, nad nägid tema kätes naelaase- meid, haawa tema külje sees; nad kuulsid tema häält ja ei wõinud enam kahelda. Ta on tõesti üles tõusnud, nagu ta on ütelnud. Nüüd äratati usujulgu. Mõõdunud oli kannatusöö meelepaha ja hauasoleku tundide kartus. • Uus elu ja uus lootus täitis jüingreid.

Ime näib ka tänapäew mõnele siig juurena. Kuid asjaolu pole muutunud jüstjaadik, kui Paulus kirjutas Korintuse rahwale: „Mga kui Kristus ei ole üles äratatud, siis oleme alles oma pattude sees, siis ei äratata ka meid üles, siis on surm lõpp, siis oleme meie kõikide inimeste seas kõige armutumad.“ 1. Kor. 15, 17—19. Inimkond wajab kindlat aluspõhja. Sarnane on Jeesuse Kristuse armuõpetus. Tema läks oma isa ja meie isa juure, ja ta ütles, et ta tuleb jälle, et wõtta meid enda juure, et meie wõikime olla tema juures ja näha tema au.

Armuõpetus on kohane maailma wajadustele. See on Jeesusest, kes on tulnud lunastama meid meie pattudest. Tema waim ja õpetused teewad selle elu paradiislikuks. Tema töötused wõtawad jurmalt terawuse ja annawad lohutust jurijale. Maailm nälgib selle leiwa järele, kas peame pakuma temale kiwi? See armuõpetus Jeesusest Kristusest, armuõpetus Jumalast, see rahu armuõpetus on minu armuõpetus, ütleb Paulus. Wõikime ka meie seda ütelda!

Terwishoid.

Sinlased, käige treppidest!

G. G. G. Bonneau.

Istum eluviis tapab meid. Musklite harjutamine on sama tähtis elutarwidus nagu hingamine, söömine, magamine. Eriti wajawad jeda hügieenilist abinõu õppiwad inimesed, et sellega mõiks puhata wälja wahetpidamata töötaw peaju. Paras kehaline liigutus on ainukene wahend, et hoiduda toitlushäiretest, mis paratamatult kutsutakse esile närwide ülepingutuse ja istuwa eluviisi läbi. Esmine ja üllatavam etteäane, mida nad alati wäljendawad, kui neile soowitatakse wärskenduda kehaliste harjutuste läbi, on, et neil ei leidu selleks igapäew tarmilikku aega. Siiski on just õpetlased need, kes alahindawad kehalist harjutust ja ometi mõiwad just nemad oodata sellest kõige juuremat heategu.

Meie käsutuses on igal filmapilgul lõpmatu palju wahendeid, et harjutada muskleid ja saada tulu, mis on sajakordselt wäärt jeda wäikest waewa, mida ta nõuab.

Meist wahenditest on just eriti üks kättejaadam suurte linnade elanikkudele ja sellega tahame tutvustada ka meie lugejaid. See seisab selles, et hoolikalt minnaks üles treppidest! Mida enam on meil treppidest ronida, jeda juurem on meie tulu, eeldades muudugi, et meie sibilikult hoiame oma närwisiüsteemi rahus ja algusest peale ei pea harjutust koormawaks ja nõrgendamaks, et meie just alatud ülesmineku järele ei soowi, et see oleks juba lõpetatud, et meie kasutame neid wäheleid minuteid, et teha sügawaid hingamisharjutusi ja just eriti, et meie algaksime wajaliku pikaldusega, et mitte lasta end hirmutada esimesest ülesjooksmist tekkinud hingeldamisest. Ühe sõnaga, peame tegema sellest liikumiseft tõelise metoodilise harjutuse meie musklite ja hingamisüsteemi jaoks.

Ülesminek on alati raske juure hulga tehtawa töö pärast. (Keha raskus tõstetakse waheldamisi igal sammul ühe astme kõrgusele). Ükski harjutus ei wõi saawutada liihikeste ajaga sarnast tööhulka, mis oleks mõrreldaw sellega, mida teeb mees kiirel trepist ülesminekul.

Hingeldamine on pealegi organismi piiride rahuldada teatud tarwet. Kui hingeldamine on waid mõõdukas, toob ta esile wäga sügawaid hingamisharjutusi. On ta aga sellemastu liialdatud, on hingetõmbed kiired ja liihikejed. Wiimasel juhul pole harjutuseft mingit tulu rinnakorwi laienemiseft.

Mugusel ei tohi teie sellepärast ületada mingil juhul mõõdukast hingamist. Pealegi mõite teie panna tähele, et sama hingamise juures ülesminekul teie kiirus juureneb päew-päewalt samal mõõdul, nagu teie harjutate. Särjelikult peate seadma oma kiiruse filmapilke terwilise seisukorra järele ja mitte unustama sealjuures, et ainult need harjutused, mis põhjustawad hingeldamist, on wäärtuslikud hingamisele.

Trepist ülesminekuga harjutatakse tugewalt reie-, kõhu- ja kottutõmbelihaseid. Mägironijaid, kes teewad samu liigutusi, tuntakse laiaft rinnakorwist, jõulisteft õlgadest ja liihikestest, tugewast, õigejooneliseft kaelast.

Urmas leib.

Ujal, mil toidumured ja eriti nure igapäewase leiva järele seisab kõigi poliitiliste wõi moraalsete küsimuste, nii raskelkaaluwad kui need ka olgu, eesotjas, jääb püsima üks tähelepandaw asjaolu.

See on enamjao inimeste juures leiduw wõimetus, saada kasu sellest nii kallist jaadud, nii piiratud wäljajagatud, nii palawalt soowitud toiduai- nest — leiwast.

Sgaaiks mõtleb ainult oma „leiwamiilufale“, igaaiks teeb kõige raskemat tööd, jatub kõige hullematesse seislustesse, mõnikord on isegi lähedal surmale wõi kokkuwarisemisele, et waid nurekjeda leiba. . . On tal aga see leib käes, ei tea ta, mis sellega peale hakata.

Ilma siinkohal jüwenemata sellesse, mis oleks ütelda leiva valmistamise üle, nii nagu teeb jeda leiwategija wõi nagu kirjutab jeda ette arst, tahan ma näidata, eeldades, et kõik leib on hea — mis muudugi on kaugel tõelikestest — kuidas see tuleb, et nii wähejed isikud tarwitawad oma leiwaoft oma rahakoti ja oma terwise kasuks.

Üldijelt jüuakse leiba liig ruttu ja neelatakse alla, ilma et ta oleks küllaldaselt näritud.

Näljane inimene leiwamiilufaga käes ja aurawa kohwitassiga ees, ei jöö leiba, waid kugistab jeda alla.

Waadeldagu juuremat oja inimesi rahwakoh- tudeft ja ka keftseisuseft, kuidas nad söowad oma ei- net. Sga suutäis, mis pannakse suhu, leotatakse alguses hulk aega wedelikus ja muudetakse nii-õelda pudruks, siis hammustatakse ta lahti ja neelatakse otse alla.

Lapsed saawutawad selle mängu juures muinas- jutulise kiiruse. Nende prassiimisele sarnaneb ena- masti ainult waganäoline rahuldus, millega isa ja ema waatlewad oma järeltulijaid, kes just hakkawad kugistama alla kohwisse kastatud leiba.

See leotatud, wähe näritud leib on leib, mis saatuslikult on eemaldatud ühest tähtsamast osast üldisest seedimisprotsessist — sülgjega läbiimbutamisest.

Hooisalt näritud leib seedib hästi ja annab jõudu.

Teie mõite olla kindel, et see on leib, millest tarvitaja ei saa jeda toitu, mida oleks sellest mõinud oodata füsioloogilises suhtes.

Sülgjega läbi imbutamata leib, mille jahule ei saa osaks väärtuslikkude põhjainete ümbertöötamine juus, ei wõi anda rammu, sest magu pole seatud sisse suhkru- ja raskestawaks tööks. Selle tõttu põhjustab halvasti puretud ja sülgjega puudulikult imbutatud leib teatud inimestel meeleheiteni wiinwa korrapärasusega maohapet ja seedimiswaewu.

Ja palun, mis on halvasti seeditud leib? Lihtsalt wäljawiisatud leib, raharaiskamine, mis teeb teid haigeks!

Sellepärast õppige jööma oma leiba kasuga.

Dr. Louis Delattre.

Üldised wannitusreeglid.

Dr. med. G. Meyer.

Ngajugusel weetarwitusel peab pidama silmas, et kõige olulisem on soojuse- ja külmaärrituse tuge-

mus. Põhjananewa tähtsusega on worm, kuidas jeda tarvitatakse. Siin peab waljult individualiseerituna käideldatava jõuseisukorrale vastawalt talitatama. Nõrgast ja jõuetust kehast ei wõi oodata jeda, mida jõuline keha kannataks wälja igajuguse raskujeta. Ja isegi kogu ettewaatuse peale waatamata wõib elada üle ebameeldiwaid üllatusi. Sellepärast peaks esimest kawatsetud weetarwitamist tehtama erilise hoolega, wõimalikult aitaja juuresolekul.

Rasketel haigete juures tuleb talitus wõtta ette haigetoas, kui wõimalik, haigewoodis. Toal peaks olema umbes 18-kraadiline soojus Celsiuse järele. Tarwitusel olewad esemed, nagu wann ja muud nõud, tulewad ajetada nii, et neile wõib kergesti ligipääjeda. Ka peab kõik olema hästi ette valmistatud, et selle jookjul ei tekiks wiivitust haige kahjuks. Nii tuleb küllaldajel määral hoolitseda külma ja sooja wee eest. Rajutataw peju ja rätikud tulewad soojendatult valmist panna. Haige tunneb wäga meeldiwana kuivatamist soojade linadega, eriti nendega, mis on valmistatud frotteest. Palawikuhaigete juures wõib kuivatamisest loobuda, jekt wee auramise läbi mõjutatakse temperatuuri langust, mis soodlalt mõjub haige tundmisele.

Kuna niiske naha juures on soojusekaotus juurem kui kuiva juures, ärge jäetagu haiget selle tegewuse kestel, wõi peale jeda mitte kauemaks kui waja, katmatult õhu kätte ja hoidutagu tõmbetuule eest. Weel tundelisemalt pääseb soojuse kaotus maksuisele siis, kui haige on sunnitud paljajalu teisma külmal kiwipõrandal. Selle läbi wõib sagedasti selle tegewuse joodus mõju saada kiisitawaks. Sellepärast pandagu alati tähele, et haige kannaks sooje toakingi wõi et tema jalge all oleks midagi sooja.

Jga käitlemise järele peab käideldu tekkidesse mähituna puhkama lühemat wõi pikemat aega, nii umbes 1/4—1 tund, kuna enamasti sellest tekib juurendatud rahutarwidus. See talitus mõjub puhkamise läbi rahulikus ümbruses terwisele joodsalt.

Tehtagu endale harjumuseks alati tarvitada weesojuuse kindlaksmääramiseks täpselt näitawat wannitermomeetrit Celsiuse järele. Rahjuks on müügilolewad odamad kraadiklaasid jagedasti wähe usaldatawad, jekt on tehtud kindlaks kõrwalekaldu mis tuni 5 kraadi wõrra. Mõeldagu sellele, mida tähendab anda näiteks 35- wõi 40-kraadilist wanni Celsiuse järele! Ühel juhul on tegu kehasoojuses olewa wanniga, teisel aga tulisega. Sellepärast ka jutatagu wõimalikult järeleproowitud termomeetrit. Nga ka parim wannikraadiklaas wõib muutuda tarwitamiskõlbmatuks ebaõige käitlemise läbi, näiteks wistates wanni, kuhu samal ajal jookseb nii külm kui ka soe weji. Seda hooletust leidub kahjuks wäga sagedasti. Reeglisk olgu tarvitada kraadiklaasi ainult sel filmapilgul, mil jeda tõesti wajatakse.

Laste nurg.

Miks on emadepäev maifuus?

Müüd me teame, miks emadepäev on alati maifuus. Siis on kõige kaunim aeg. Talv on jätunud jumalaga. Loodus ärkab. Inimese meeleolu muutub rõõmsaks. Igal lapsel, kel on terwis ja wanemad, on rõõmu ja lusti laialt. Kevadrõõmudele feltjib tänulikkus. See otjib awaldamiswõimaluži, pöördub kõige uue elu looja ja kewadrõõmude tooja, Jumala poole. Lapsed tahawad meeleldi anda oma parima, mis neil on. Kuna Jumal ei joomi maifet meelehead, siis on nii korraldatud, et lapsed wõiwad awaldata oma meelepäralise tänu tema esindajale ja nimelt inimesele, kes nendele kõige lähemal — oma emale! Seepärast on ilusal maifuu päewal emadepäew.

Kõige suurem meelehea ja kõige suurem austus on jee, mille te ise teete ja korraldate. Mõtelge, kui ema paneks teie jünnipäewal pidulauale ainult ostetud koogid ega küpsetaks ise midagi! Ise küpsetatud koogid maitsewad kõige paremini, kuigi need ei näe wälja nii ilusad kui pagari omad. Nii wõtab ema ka teie enda walmistatud kinke. Wäga tähtis on siin annetaja osawus ja leidlikkus. Ema, kes igale asjale pühendab oma osawõtu, saab liigutatud teie walmistatud rõõmušt ja üllatusest emadepäewal. Peaksite tegema kõik, mis te juudate! Mlake kohe ettevalmistused! Palju kaotate, kui wiivitate! Tehke 12. ja 13. mai emadele rõõmupäewaks.

Ena aupäewaks.

„Rutt,“ ütles mulle minu sõbranna Lillu, „ülehomme on ju emadepäew!“

„Ja kas ja pole weel jellešt hoopiski mõelnud?“ ütlesin talle.

„Ei, alles nüüd, kui ma nägin sinu kaarti ema jaoks, tuli mul meele.“

„Aga ma olen juba teinud mõningaid ettevalmistusi. Otsin lille, iluja, juure, paljude õitega. Ka jelle kaardi otsin.“

„No kuule, jee on ilus plaan, kas ja ei jaoks olla ka mulle abiks, et ma jaoksin teha midagi ka oma emale?“

„Tule homme minu poole, siis wõime mõlemad üheskoos midagi ilusat wälja mõelda.“

„Midagi üsna ilusat tingimata!“

„Ja tead ja, osta ka lill.“

„Seda ma teen.“

Seepeale Lillu läts rõõmjalst kodu. Kuid asi oli tal nii jüdamas, et ta ei jaanud jääda ootama homjet, waid tuli kohe tagasi. Ma olin üllatatud, et ta jai nii kiiresti tagasi. Üsna taja ta ütles mu kõrwa, kuna ma jeijin ema kõrwal ja waatajin pealt tema õmblemist:

„Ma tahaksin juba täna algušt teha, muidu ehk ei jaa walmis.“

Läksime minu tuppa ja ma otsisin asjad wälja. Seal sepitjime ja töötajime usinasti. Asjade mahutamijeks walmistajime ka Lillule kaartidešt karbikese. Endale oli jee juba walmis. Pidasime ka nõu, kuidas korraldada kingid emale emade päewa hommikul.

Emadepäewa hommikul tõusjin ütsinda wara üles. Päike tundus juba õige jõe ja tema armjad kiired ergutajid mind nii, et ma jain tuju kõik walmis panna enne kui ema üles tõusis. Tõin harja ja pühkisin toa. Kui kõik oli tehtud puhtaks-läikwaks, tõin kingid. Oli just kui jünnipäewal. Katjtin walge laudlina lauase ja ümberringi ajetasin lilled. Wiimati tõin juure lille ja ajetasin keskele. Oh, kui kena jee nägi wälja. Kaardi ja kastikese ajetasin kõrwale. Müüd wõis tulla ema.

Kiiresti tõttajin Lillu juure. Tema oli ka korraldanud juba oma kingid.

Tulin tagasi. Ema tõusis parajasti üles. Ta wäga üllatus, nähes neid ilusaid kinke, sešt jäärast rõõmu ma polnud talle weel kunagi walmistanud.

Nüüdsešt peale ma tahan alati walmistada emale rõõmu ja temaga ühes rõõmus olla. On ju ilus teistele rõõmu walmistada. Ja nimelt emale!

M. N. (12-aastane).

Rutt ja Lillu üllatusi walmistamas.

Oli keiknädala õhtu. Ma olin heitnud woodisje. Ja jeal tuli mulle korraga meele, et tulewal pühapäewal on emadepäew. Mul ei olnud ette walmistatud mingit üllatust. Peaks ema jel aupäewal üllatusejt ilma jääma? See ei wõi olla. Ema on olnud mulle nii hea. Kolm päewa on weel aega, ma pean tõsijelt jõudu pingutama. Ah-ha, mulle tuli midagi meele. Üks luuletus emale. Mitte maha kirjutada, waid ise luuletada. Olen juba teinud mitmed luuletused, aga muidugi mitte emadepäewaks. Müüid luuletust emale teha ei ole ka raske. Nii kaalutlesin jeda asja.

Kui ma lõunal koju tulim, teatas ema, et ta lähed homme wanaema juure. Sellest lootsin endale hea wõimaluse weel teisigi kinke walmis panna. Ma igatsedes ootasin jeda õhtupoolikut. Wiimati jee tuligi. Ühji olles kõige esiti lõikasin mustajt paberijst wäikeje naisjepea. Selle kleepisin walgele paberile ja piirasin owaalje ringiga mustajt paberijst. Pildi alla kirjutasin: „Seale emale aupäewaks!“

Walmistasin emale ka kajuliku kingi. Emblesin mõned puhtad lehed wihuks kokku. Selle warustasin pealkirjaga: „Juhatusi keetmijeks ja küpjetamijeks“. Kirjutasin jisse mõningad juhatusjed, mis leidjin ajakirjadejt.

Kui olin oma töödega walmis jaanud, peitsin asjad hoolega teiste mänguasjade jekka. Keegi ei pidanud teadma ega aimama minu saladusejt.

Siis läksin ja ojsin ilusa lille. Selle wiijin wastaskorteri ja palusin jeda hoida ja saladuses pidada.

Lauapäewa õhtul, kui õhtueine juba jõödud, hii-lijin toast wälja lille tooma. Ajetasin jelle klaveri taha, et keegi ei näeks. Laual oli lillekimp, mille ema toonud, arwates, et keegi teine jeda ei too. „Seda juurem jaab olema homme ema rõõm,“ mõ-lesin endamiji.

Juba kella nelja ajal hommikul tõusin üles ja korraldasin tahajiljusejt pidulaua. — Wanemate rõõm jel hommikul oli kirjeldamatu.

G. S. (11-aastane).

Wöödunud aastal emadepäewa lähenedes mõ-lesin ka mina, kuidas wõiksin walmistada emale rõõmu tema aupäewal. Kinki osta, see polnud mul wõimalik, jest mul puudus raha. Ja ma ei ihanudki kinkida ostetud asja. Teadsin et kallist ostetud asjadel ei olegi jeda wäärtust, kui neil, mis maksnud oma waewa ja armastust. Kaalutlesin üht ja teist wõimalust. Mingi juurema asja walmistamijeks ei ole enam aega. Tegin siiski wõimaluste kohaje kindla plaani.

Emadepäewa hommikul tõusin juba kell pool miis üles. Siilisin warwastel ja korraldasin asjad. Kirjutasin emale kirja, milles tänasin teda kõige hea ja armu eest. Ka palusin, et ta annaks andeks jelle, mis teda kurwastanud, ja töötasin walmis- tada temale alati rõõmu. Lõppu kirjutasin weel mõningad jalmid. Panin kirja ümbrikke ja jelle peale joonistasin jüdame. Tõin pejutapijt laud- lina ja laotasin lauale. Keetisin kohwi ja panin tasjid lauale. Siis jooksin aaiale ja noppisin jüle-

Alino walmistab küpsiseid emadepäewaks.

täie lilli. Koju jõudnud, korraldasin lilled kimpu ja ajetasin waasis kohwilauale. Punusin weel pärja, mille panin ema kohwitassi ümber. Ka firi leidis jeal oma koha. Oli meeleolurikas ilme kohwilauajt. Nii, ema wõis müüid tulla.

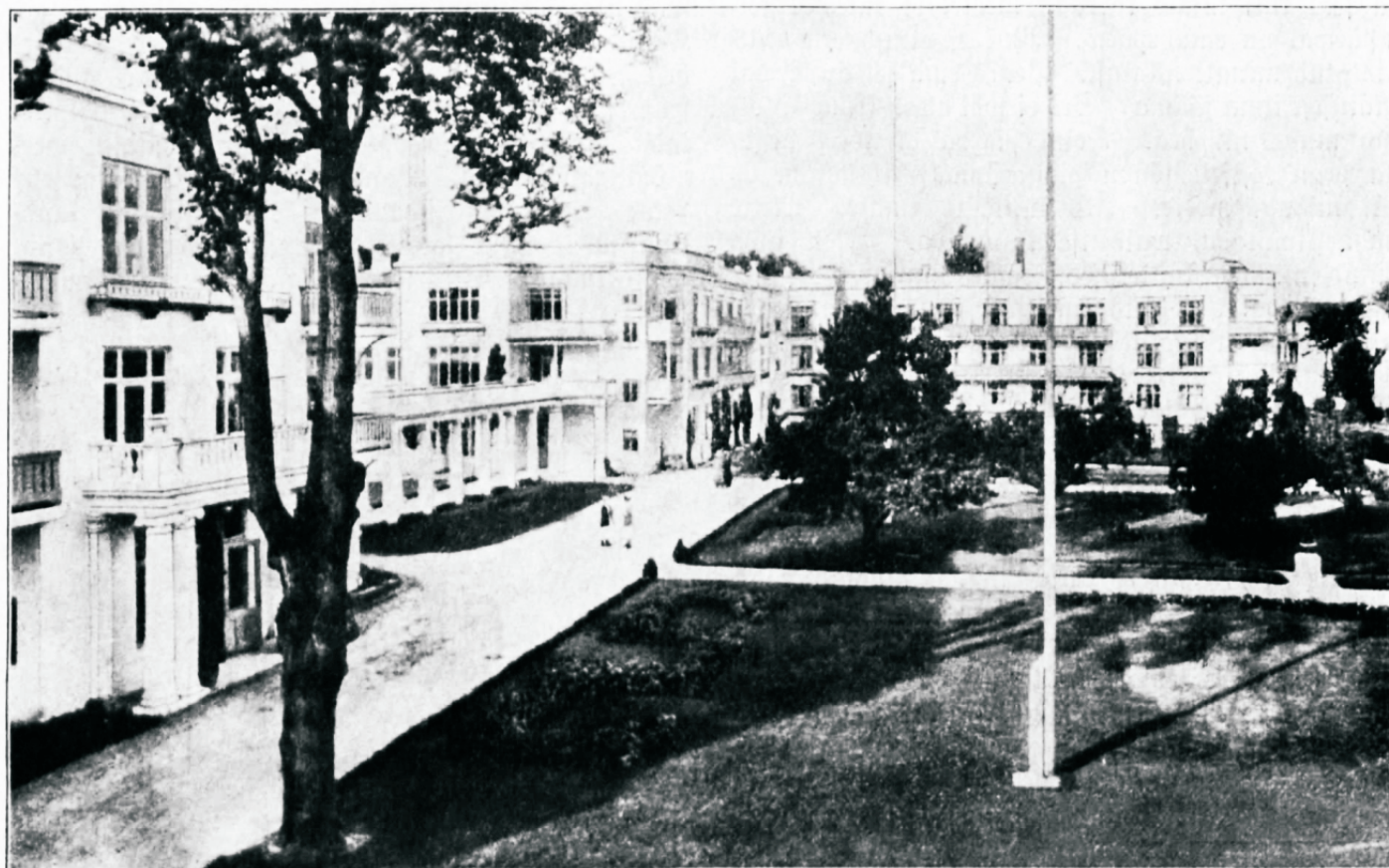
Kui üllatatud oli ema ja kuidas ta rõõmustas, kui ta leidis minu korraldatud pidulaua. Ta tõm- bas mind oma rinnale, tänas ja ütles, et ta rõõ- mustab kohwilauajt, mille ma walmistanud, enam, kui mingijst kallist kingijst, mis annetatud ilma ar- mastuseja.

Kui ma waatasin tema armjaisje filmi, siis nä- gin pijarat. See pijar armastusejt, rõõmujt ja üll- latusejt oli mulle wääriiljom kui kõik muu, ja ma otjustasin olla alati emale abiks ja walmistada te- male ainult rõõmu.

L. D. (12-aastane.)

„Meie Teg“ maksab:

aastas Kr. 2.—, poolaastas Kr. 1.10. Ühij nr. 20 jnt.
Tellida igast postiasutusejt ja lewitajajlt.

SKODSBORG'I BADESANATORIUM

Füsikaalne-diateetiline raviasutus, ühes meditsiinilise ja kirurgilise kliinikuga.

Ülemarst Dr. CARL OTTOSEN.

Sanatorium asub kesk ilusat loodust, Oresundi kaldal, viisteistkümmend km. Kopenhaagenist. — Rongiühendus Kopenhaageniga iga tund. — Kõik moodsad mõnusused.

KÕIGEKÜLGSED, LÕPLIKUD
TERVISTUS- JA RAVIMISVAHENDID.

Ravitakse lihaste-, liigendite- ja luuhaigusi (gicht, reumatism) mao- ja sooltehaigusi, ainevahetuse- ja südamehaigusi, närvinõrkust, närivalusid jne. Iseäranis kohane põdenuile ja kosutustvajavaile.

Meditsiiniliste ja kirurgiliste haiguste ravimine, röntgenidiagnoos ja -ravi.

ODAVAD TALVESESONI HINNAD
ALATES 1. SEPT. KUNI 1. JUUNINI.

Tellige hinnakirju.

Skodsborg Badesanatorium,
Danmark.

Telefon: Skodsborg 200.